

EXPUNERE DE MOTIVE

Organizarea judiciară, alături de competența instanțelor judecătorești și sistemul căilor de atac, reprezintă elementele principale ale reformei în justiție. De modul în care organizarea judiciară este reglementată depinde, în mare măsură, calitatea actului de justiție, cooperarea judiciară internațională și, nu în ultimul rând, încrederea cetățenilor în sistemul justiției.

Proiectul de Lege privind organizarea judiciară urmărește, în principal, realizarea următoarelor obiective:

1. Înființarea instanțelor specializate;
2. Reintroducerea principiului colegialității în compunerea completelor de judecată, pentru judecata în primă instanță;
3. Creșterea rolului Consiliului Superior al Magistraturii în organizarea instanțelor judecătorești;
4. Participarea judecătorilor și a procurorilor la luarea deciziilor care privesc organizarea și administrarea instanțelor judecătorești și a parchetelor, precum și la elaborarea bugetelor acestora.

În vederea instituirii unei reglementări unitare a sistemului instanțelor judecătorești din România, în proiectul de act normativ au fost incluse dispoziții privind organizarea, funcționarea și competența Înaltei Curți de Casație și Justiție. La elaborarea normelor privind organizarea instanței supreme s-a ținut seama de propunerile de revizuire a Constituției, de recente modificări aduse Codului de procedură civilă și de categoriile de instanțe specializate care urmează să fie înființate. Astfel, Înalta Curte de Casație și Justiție, care are rolul de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, este organizată în 6 secții, Completul de 9 judecători și Secțiile Unite, fiecare având competență proprie. Secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție prevăzute de proiect sunt: secția civilă și de proprietate intelectuală, secția penală, secția comercială, secția de contencios administrativ și fiscal, secția de muncă și asigurări sociale și secția de admisibilitate în principiu.

Specializarea instanțelor, prin înființarea tribunalelor pentru minori și familie, a tribunalelor de muncă și asigurări sociale, a tribunalelor comerciale și a celor administrativ-fiscale, este o măsură menită să contribuie la profesionalizarea și specializarea actului de justiție, precum și la asigurarea celerității în desfășurarea proceselor, prin degrevarea instanțelor de drept comun de judecarea anumitor tipuri de litigii.

Judecarea cauzelor în care sunt implicați minori de tribunale specializate în acest domeniu este o necesitate determinată de protecția specială de care trebuie să se bucure copilul în fața organelor judiciare, indiferent că acesta este victimă sau făptuitor. De asemenea, în materie civilă, complexitatea litigiilor privind familia constituie un argument în plus pentru înființarea acestor tribunale specializate. Înființarea tribunalelor specializate a determinat includerea în proiect a unor dispoziții privind competența acestora.

Ca element de noutate, proiectul de lege prevede că problemele de conducere ale instanțelor și parchetelor sunt supuse dezbaterei și avizării de către colegiile de conducere, ca o modalitate de control al deciziilor luate de conducătorii instanțelor și parchetelor. Colegiile de conducere sunt alcătuite, de regulă, din președintele instanței, vicepreședintele, președinții de secții și 1-2 judecători aleși în adunarea generală a judecătorilor.

Participarea magistraților în activitățile care privesc administrarea justiției se realizează, potrivit proiectului, prin adunările generale ale magistraților, care se organizează anual sau ori de câte ori este necesar și care au, în principal, rolul de a dezbate activitatea anuală desfășurată de instanțe, de a alege membrii Consiliului Superior al Magistraturii ce urmează a fi validați de Senat și de a analiza proiecte de acte normative în domeniul justiției.

Introducerea principiului colegialității completului de judecată pentru judecarea cauzelor în primă instanță reprezintă o garanție importantă a imparțialității judecătorilor, constituind o măsură de protecție atât pentru magistrat - alături de secretul deliberării -, cât și pentru justițiabil. Colegialitatea permite controlul reciproc între judecători și dă posibilitatea judecătorilor tineri de a se perfecționa, prin participarea în complet alături de un judecător cu experiență. Principiul colegialității este menținut și pentru judecarea cauzelor în apel și recurs, completele fiind formate în aceste cazuri din 3 judecători.

În vederea înlăturării subiectivismului și a oricăror suspiciuni privind atribuirea dosarelor, proiectul de lege prevede că repartizarea cauzelor pe complete de judecată se face în mod aleatoriu, în sistem informatizat. De asemenea, pentru ca repartizarea aleatorie a cauzelor să nu rămână fără efect prin posibilitatea trecerii ulterioare a unei cauze de la un complet la altul, proiectul consacră principiul continuității completului de judecată, în baza căruia cauzele repartizate unui complet de judecată nu pot fi trecute altui complet decât în condițiile prevăzute de lege.

Este prevăzută compunerea completelor pentru soluționarea, în primă instanță, a cauzelor privind conflictele de muncă și asigurări sociale în care, alături de 2 judecători specializați, participă cu vot consultativ și 2 magistrați consultanți. Proiectul de act normativ reglementează condițiile și procedura de propunere și

numire a acestora, atribuțiile, drepturile și obligațiile ce revin magistraților consultanți.

Organizarea, funcționarea și atribuțiile Ministerului Public fac obiectul unui titlu distinct în cadrul proiectului, ale cărui dispoziții detaliază principiile înscrise în Constituție care privesc rolul parchetului în cadrul sistemului judiciar, stabilindu-se că procurorii își desfășoară activitatea în conformitate cu legea, respectă și protejează demnitatea umană și apără drepturile persoanei, conduc și controlează polița judiciară. Preluarea, organizarea și funcționarea poliției judiciare urmează să se realizeze prin lege specială.

Având în vedere rolul Institutului Național al Magistraturii în formarea profesională inițială și în formarea profesională continuă a magistraților, proiectul conține reglementări privind organizarea și funcționarea acestui Institut, ca instituție publică în coordonarea Ministerului Justiției.

În titlul referitor la organizarea compartimentelor auxiliare de specialitate, un rol important este atribuit birourilor de informare și relații publice, care asigură legăturile instanțelor și ale parchetelor cu publicul și mijloacele de comunicare în masă, în vederea asigurării transparenței activității judiciare.

Ținând seama de rolul magistratului în cadrul societății și riscurile la care acesta este supus permanent, proiectul reglementează, într-un titlu distinct, paza instanțelor și parchetelor și protecția magistraților.

În proiect este prevăzută înființarea, la Înalta Curte de Casație și Justiție, la curțile de apel, tribunale și parchetele de pe lângă acestea, precum și la Parchetul Național Anticorupție, a unui departament economico-financiar și managerial, condus de un manager, măsură justificată de nevoia degrevării conducătorilor de instanțe și parchete de sarcini administrative, astfel încât gestionarea resurselor materiale și financiare din cadrul instanțelor și parchetelor să fie asigurată, în condiții mai bune, printr-o persoană specializată. Proiectul stabilește raporturile dintre manager și conducătorul instanței sau al parchetului, prin precizarea clară a atribuțiilor managerului, dar și prin prevederea potrivit căreia managerul este subordonat președintelui instanței sau conducătorului parchetului în cadrul căruia funcționează.

Elaborarea proiectelor de buget pentru instanțe și parchete de către curțile de apel și parchetele de pe lângă curțile de apel, precum și avizarea acestora de către Consiliul Superior al Magistraturii reprezintă o măsură destinată să asigure principiul autonomiei financiare a instanțelor și parchetelor și participarea membrilor corpului magistraților la deciziile care privesc bugetul justiției.

În cadrul dispozițiilor tranzitorii și finale sunt prevăzute structurile înființate prin legi speciale ce pot funcționa pe lângă instanțele judecătorești, cum sunt serviciile de reintegrare socială și supraveghere, birourile de carte funciară și oficiile registrului comerțului.

Față de cele prezentate a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută de art.74 alin.(3) din Constituția României.

